

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 fileri.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare
Sîmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

Christos a înviat!

Inchid ochi și mă adîncesc în măreția privesc, ce se petrece în această noapte sfîntă. Închipuirea mea ar trebui să se înalțe dela pămînt, să se limpezească și să se pătrundă de cinstirea sublimului, de simțul adîncimilor. Închipuirea mea ar trebui să se covîrșiască de izvoarele sentimentelor adînci... Închipuirea mea și inima mea ar trebui să se mistue de focul credinței și al iubirei lui Christos cel înviat... Încearcă-voi să cînt cîntarea Domnului în pămînt străin..., încerca-voi să mă avînt la niște înălțimi atît de amețitoare cu inima și cu sufletul meu, cel asemenea simbrașului, care fuge de ziua cea de pe urmă a dăreii de seamă, ca să nu i-se vădiască superficialitatea și faptele cele slabe!

În nizuința de a prinde ceva bine din înșirarea faptelor și zilelor mele scurse departe, foarte departe... și într'o clipeală de fulger îmi revăd cei mai simpli și cei mai buni ani ai vieții mele cu întreaga lor comoră de amintiri nevinovate.

Ce sfîntă era noaptea învierii atunci!.. În ograda bisericuțelor, tremurînd de frig, așteptam ceasul sfînt. Luminițele de ceară umpleau văzduhul de bazme, pretutindeni stăpînia o liniște adîncă, ochi atîtor fețe înotau într'o stranie lumină... Chiar arbori par'că șoptiau și se pregăteau de clipa cea mare... Acest duios și plin de credință misticism dedea aripă închipuirii mele, ear

cînd apărea preotul, așteptam să văd aievea pe Christos ceice se ridică din mormînt și-și filiaie steagul...

În continuitatea astorfei de amintiri fiecare se poate convinge că emoțiile credinței celei vii se tot răresc, sufletul începe a se molipsi de ideile lumii celei „culte“, care afirmă despre sine a fi în situația de a satisface orice dorinți de-a dezlega orice problemă a vieții. Luați de curentul acestei culturi noi nu am resistat cîtuși de puțin, ci zi de zi ne-am înstrăinat tot mai mult de principiile creștine, ear puterea și farmecul lumii au întunecat admirabilul orizont al datorințelor și virtuților din sufletul nostru. Chipul frumosului Christos se întuneca mereu, pînă ce l-am uitat cudesăvîrșire.

Azi aproape toți sintem stăpîni. Stăpîni pe o știință vastă, poziții înalte, dispunem de averi, de putere și vază, și dacă e vorba avem și azi iobagi ce ne ascultă și tremură de mânia noastră. Dacă singur dintru aceasta s'ar alcătui adevărata cultură și armonie a vieții, atunci fără îndoială, e de prisos orice credință, orice religiozitate, orice îndatorire morală. Însă această concepție asupra vieții pornește în numele unei libertăți false și rău interpretate, care chiar pentru aceasta împedecă pe mulți, foarte pe mulți, dela gustarea acestei armonii, și care deschide apoi drum larg viciilor de tot soiul.

Eată dece în orice ram al vieții înfilnești o emulație necinstită, ce nu știe limite și nu recunoaște niciun drept personal, ear desfrîul înjugă la carul nelegiurilor sale

castitatea și cinstea cea sfîntă a familiilor noastre. Cuadevărat, dacă ai puțin bun simț, apoi demulteorî trebuie să înroșești de felul cum nu se jenează a vorbi mulți — cei chemați a fi înșiși moralisti și moralizatori... Pe acest temei să se alcătuiască oare frumseța și armonia vieții... din acest ord de idei să incolțiască viața intimă a sufletelor noastre, odihna și îndestulirea?..

Nicidecît!

O viață bună se întemeiază pe fapte bune, ear ceste din urmă ținesc din izvorul credinței conștiinței al unei religiozități adînci, din armonia științei și a culturii legate de moralitate. Aceasta este religia, ear centrul religiei e însuși Dumnezeu-omul: Domnul nostru Isus Christos.

Să pricepem deci situația. Orî așezăm pe Isus Christos în lumea vieții noastre intime, ca să avem armonia vieții, orî ne lăsăm bătuti de valurile libertății, ș'atunci viața noastră va fi sarbădă, fără avînt, necunoscînd emoțiile dulci și neștiind ce voeste...

Noi ceice inaiara de mizeriile noastre proprii, mai sintem urmăriți și de atîtea alte decepții, dece să nu vrem să înțelegem că sarbătorile noastre, mai ales cele mari, sint izvorul sfînt al apei celei vii, ce primește sufletele veștejite și le întramă pentru lupta vieții. Doar viața e luptă... o luptă continuă și aspră. Și totuși, cît de ușoară îți pare subț înrîurînța binefăcătoare ce țî-se revarsă în suflet, cînd știi să te pătrunzi cît de puțin de cuprinsul cel mistic al lor.

FOILETON.

Tinerețea lui Iuda

(O descoperire senzațională).

Pe panta muntelui Sinai se află mănăstirea S-fta Caterina, una din cele mai vechi clădiri din lume, care a fost construită de împăratul Iustinian în 530 după nașterea Mîntuitorului Isus Christos. În această mănăstire, unde se găsesc cele mai prețioase manuscrise biblice din lume, s'a descoperit mai deunăzi un pergament învîluit în mătăsuri.

O parte din cuprinsul pergamentului a fost șters de vremuri, totuși două treimi din acest manuscris grecesc antic a fost descifrat și tradus. Acest codice-pergament descrie copilăria lui Iuda Iscarioteanul, vînzătorul Mîntuitorului Isus Christos. Manuscrisul n'are nicio iscălitură, dar data lui este arătată: această cronică a fost scrisă după două generațiuni dela epoca lui Iuda Iscarioteanul, și tocmai această împrejurare îi dă o importanță extraordinară.

După însemnările cronice, mama lui Iuda a visat că va da naștere unui fiu, care va fi filhar și ucigaș și va aduce rușine și vecinic blestăm asupra familiei.

Biata femeie a fost atît de îngrozită de acest vis, încît s'a îmbolnăvit repede, a căzut într'o febră afurisită și de mai multeorî și-a pierdut mințile.

Peste cîteva săptămîni ea născuse un fiu.

Și eată, la peptul noului născut s'a putut vedea un semn particular: o cruce, două pumnale și cîteva bucăți de monedă. Această parti-

cularitate a înspăimîntat din nou pe mamă. Ea vroia să cunoască însemnătatea acestei particularități, și cînd se îndreptase așa de bine, ca să poată părăsi patul, se acoperi bine pe față, pentruca nimeni să n'o recunoască, și a plecat la o cărturăreasă.

Cărturăreasa a recunoscut, că nu știe să dezlege semnele de pe peptul copilului. A început, însă, să „studieze“ stelele de pe cer și din ele a citit că copilul va vinde într'o zi pentru bani pe fiul lui Dumnezeu și pe urmă își va sfîrși viața prin propria sa mină.

Femeia, cuprinsă de groază, a decis să se scape cum o putea de fiul său. Dar n'a voit să-lucidă. De aceia s'a pus la sfat cu cărturăreasa casei și s'a înțeles că vor construi o luntre mică și ușoară; într'însa vor culca copilul, luntrea o vor acoperi, pentruca apa să nu poată pătrunde, și îi vor da apoi drumul în apele Iordanului, cari îl vor duce în mare. Apoi a legat o bucătică de pergament de gîtul copilului, pe care a scris:

— Numele meu este Iuda.

Și, înadevăr, copilul a fost pus în o luntre și i-s'a dat drumul pe apele Iordanului; adecă, cărturăreasa a luat cu sine copilul, căci apele Iordanului treceau prin grădina ei. Și cînd s'a înserat, a dat drumul luntrei, în care se afla micul Iuda, în apele Iordanului.

După cîteva minute valurile Iordanului au luat departe luntrea, așa că ia nu mai pute fi zărită.

Deoarece întreaga operație a fost făcută cu mari precauțiuni și în taina cea mai mare, — nu s'a temut nimeni de descoperire sau de alte neplăceri și neajunsuri.

Mica luntre a fost purtată de valurile Iordanului pînă la malurile regatului vecin cu pămîntul Idumeei.

— Și s'a întîmplat, — spune pergamentul descoperit, — că domnitorul acelei țări, regele Tiroșilor, ședea pe o stîncă aproape de malurile Idumeei, urmărind vasele ce treceau pe acolo dinspre Alexandria și latfe. Împreună cu regele se aflau și mai mulți curteni, dar numai el observase că apele Iordanului, aproape de gura spre mare, leagănă deasupra valurilor un obiect straniu. Regele crezuse că e vre-o lădiță, căzută în mare din încărcătura vre-unui vas. Regele și curtenii au tras la sorți, a cui să fie lădița și conținutul ei, ce se leagănă pe valuri.

Și sorți au favorizat pe rege.

Acel obiect n'a fost altceva, decît luntrea cea mică în care se afla Iuda.

Regele, care s'a bucurat nespuse de mult la vederea copilului, a dispus pe loc cea mai deosebită îngrijire pentru copil, căruia i-a confirmat numele de Iuda, după notița legată de gîtul lui.

Copilul a fost crescut apoi cu îngrijire, a învățat să scrie și să citească și a învățat lucruri la cari în acele vremuri se pricepeau puțin oamenii.

Calitățile-i deosebite, spiritul lui viu, manierele-i insinuante l-au făcut așa de popular, că repede s'a înălțat, pînă a devenit deodată primul sfetnic al regelui.

Iuda s'a certat cu fiul regelui și cu un pumnal l-a asasinat.

După acest asasinat el a fost nevoit să fugă. Imbrăcat în zdrențe, rătăci cîva timp prin pus-

Centrul orărei sărbători e însuși Isus Christos, cel mai frumos, cel mai sublim și ideal om. Intregă viața lui e dumnezeiască. Un lung șir de fapte bune, martiriu... și totuși, abia cu câteva ore înainte de moartea sa a trebuit să-l ajungă decepția cea amară, — văzându-se părăsit de toți... Și totuși a învins!

Eată idealul! Eată îndreptarul pentru o viață frumoasă, armonioasă, pentru viața cea singură vrednică de om. Numai pătrunși de căldura acestui ideal, înțelegem cât de urită a fost viața noastră de până aci, ridicându-ne prea sus în ochi noștri proprii și desprețuind prea mult pe alți în vorba noastră trufie.

Înțelegem că viața nu e un lanț de plăceri, și nu stă la discreția niciunui individ de-a o uniformiza după interesul lui propriu.

Înțelegem că viața e un lung șir de îngenunchieri, de multe decepții, că nu este biruință fără luptă, și nu este răsplată fără osteneală.

Înțelegem că întreaga noastră viață e o Golgota, o lingă Golgota a necazurilor și suferințelor, după cari însă are să urmeze biruința, marea biruință a învierii.

În acest semn al înțelegerii, al păcii de pe pământ, toți Români cei învrăjbiți să ne dăm mină frățește și la temelie vieții de apoi să zidim floarea cea sublimă a iubirei deaproapelui, primenindu-ne sufletele în apa cea dulce a pocăinței, și... reînprospătați în credință să ne vedem mai departe de drum în cimpul cel larg al vieții, cântând veselii imnul biruinței: *Christos a înviat!*

Impărăția iubirei.

De Dr. Ioan Roșiu.

I.

În capitală se ține la program de câteva luni cu mult succes o piesă de origină engleză: „Faun“.

Orcit de divergente ar fi părerile, cite o apreciază, ea prinde faptic, în culori excelent reușite, monotonia și blazarea, ce infectează azi chiar și cercurile cele mai de seamă, elita ominirei. Față de această apatie a omului modern — autorul pune în contrabalanta frumuseța vecinic reîntinerită și fragedă a naturii, scoțind cu o cale

tiuri, până a ajuns în orașul Ioppa, unde s'a angajat în serviciul unei familii nobile.

Aici din nou a reușit să se însinueze prin lingusiri și manierele sale bune. În special stăpina casei l-a distins cu încrederea sa:

Într-o zi, stăpina casei a ieșit la plimbare, luind cu dinsa și pe Iuda. A trecut pelingă o prea strălucită grădină de fructe frumoase. Stăpinei i-s'a deschis poarta la caise și a dat lui Iuda câțiva bani ca să cumpere dela proprietarul grădinei câteva caise.

— Drumul fatalității uimitoare, — spune vechiul manuscris. Grădina de fructe a fost a unui om, numit Simeon. Și Simeon a fost tatăl lui Iuda. Dar despre aceasta n'a știut niciunul.

Dar din nou Iuda a fost cuprins de lăcomie de bani și a crezut, că va fi mai bine să fure câteva caise și să-și opriască bani.

Așa a și făcut. S'a urcat pe un cais și și-a umplut turbanul cu caise; dar când s'a dat jos de pe pom, Simeon l-a observat și l-a luat la răspundere. Iar Iuda cel singeros și-a scos pumnalul și l-a împlintat în inima tatălui său.

Astfel a comis și a doua omucidere. Și din nou a fost nevoit să se refugieze într'un oraș depărtat din Idumea, unde a trăit patru ani.

Că ce i-s'a întâmplat în acești patru ani, — despre aceasta prea puțin se vorbește. Dar se pare că a rătăcit mult, mereu în mizerie, până să ajungă într-o zi într'un loc părăsit, în mijlocul căruia un platan colosal se ridică spre cer. S'a așezat sub arbore și până să-și frămînte ființa cu soarta-i blestemată, a adormit adînc.

din aceasta, într'un mod deosebit de isteț, acorurile cele mai gingașe din toate registrele fermecate, cite împodobesc marele concert al firii.

După cataclisme, nimerit relivate de viața culturală de azi, în desnodămint, omul nostru modern, fără idealuri de viață, nesimțitor, sulemenit cu miș de minciuni convenționale și blazat până la disperare, spre a nu se mai recunoaște pe sine însuși și demnitatea proprie omenească: revine la sinceritatea naturală; recunoaște îndreptățirea iubirii cu credință curată, ca unic expedient armonios în vârtejul vieții sale și se pleacă cucerit în fața lui „Faun“, personificatorul naturii, — fără a se putea la urmă despărți de dînsul. „Faun“ se revelează la capăt: „Eu sînt bucuria vieții, — plăcerea viețuirii! Că în ce formă și cum, nu importă. Azi sînt acesta, un tînăr în blană de leopard, erî am fost un brad sumeț în virî de munte, mîne sînt un fluture, ori un firicel de earbă, un curcubeu deasupra de cascade, o șopîrlă ce se prigorește deasupra stîncii la soare, sînt însași stîncă, eu sînt totul! Pentru că nimic nu sînt. Și sînt nimic, nu pentru că = sînt totul!“

Grăbind apoi să se despărță: „Să mai rămîn, cînd buciumul mă cheamă și-mî arde pămîntul subt picioare...?! Mai tare tot mai tare, tu, binecuvîntată simfonie a zorilor de dimineață! Pe marele zeu Pan, ziceți, trageți, alintat să mă trezesc în libertate! Eată-l, vai, eată-l (arătînt spre revărsatul zorilor la răsărit) — Soarele, soarele...!“ (Cortina).

Depart de a atinge măestria multiplă și bogăția de idei, ce — caracterizînd tendințele omenești — se revărsă cu o putere elementară din „Faust“-ul lui Goethe, ori din „Tragedia omului“ de Madách, Englezul Knoblauch, după rețeta tragediilor lui Shakespeare, analizează o chestie mai restrînsă, o boală socială; o cerne și o strecoară prin zeci de prizme, până o purifică la desăvîrșire, ridicînd astfel un far luminos în bezna luptelor de idei, cite se opintesc de veacuri, să lămuriască situația și fericirea genuină a omului în armonia de obște.

II.

În sine, fericirea omului în armonia de obște e o problemă pecit de mare, pe atît de grea; și dacă e permis s'o pornim în analogii, nici n'am zis prea mult: de o asămănăm cu un colos de munte misterios, la care omul ciopîrtește dintru început, timpindu-și daltele una după alta, spre a spori, cu fiecare lovitură, în progresiune geometrică, mulțimea enigmelor, cite îl împrejmuiesc.

S'au împrăștiat, ca un vis, ipotezele magilor și cabaliștilor din orientul străvechi; harfa lui David și înțelepciunea lui Solomon au declinat în deșertăciune finală; cei mai străluciți gînditori păgîni, Socrate, Cicero, Tacit ș. a. depun spadele lor înflăcărâte și prind acordionul disperat cu Sofocle: „Cea mai bună soartă e a nu se naște

În vis i-s'a părut cașicum o voce de sus i-ar fi spus:

— Scoală-te, tu născutul blestemului, și dute la apele Iordanului, unde vei auzi ceva ce-ți va fi de folos!

Locul părăsit n'a fost departe de orașul Ioppa. Iuda s'a deșteptat și a plecat să caute apa Iordanului. A și găsit-o și a ajuns tocmai în acea grădină, unde locuia cărturărea care-l așezase într'o luntre mică și-i dăduse drumul pe valurile Iordanului.

Cărturărea l-a recunoscut după semnele ce le avea din naștere pe pept și l-a sfătuit să caute pe Isus Christos și să ceară dela el iertarea păcatelor sale. Iuda a primit și ceva bani dela cărturăreașă apoi luînd rămas bun dela dinsa, a trecut apele Iordanului și a vagabondat atîta, până a ajuns la orașul Sicar.

Aici s'a întîlnit cu trei discipoli, cari cumpărau carne. Unul dintr'înși a fost Petru.

— Salutare ție prietene, — spuse Petru, — spune-mi pe cine cauți?

— Pe Isus Christos îl caut, — răspunde Iuda, — pe fiul lui Iosif.

— El se găsește acum la izvorul lui Iacob, — răspunde Petru, — dar încurînd te vom duce și pe tine la dînsul.

Isus Christos, — spune cronica descoperită, — l-a reținut pe Iuda, deși a știut că el este fiul blestemului, care îl va trăda. Ba la luat și printre discipoli săi, pentru ca să se împliniască cuvîntul Sfîntei Scripturi.

(V. Nat).

omul defel, ori a muri cît măi îngrabă...!“ Filozofi lui Platone, Aristotele, apoi stoici și epicurei nu se pricepe împrumutat, cînd ajunge la esența vieții omenești; la fine decepția generală, apucată la putere, îl detronează rînd pe rînd, maturînd pe cei măi mulți în schepsa lui Seneca. Până și Pilat se întrebă laș și îndoelnic: „Ce este dreptatea, adevărul?“

În halul acesta pășește Mîntuitorul omenirii, Christos-Dumnezeu; împreunează firea omenească cu cele cerești, și aprinde felinarele vieții în țara învoielilor. Dar farizeilor și desmierdaților li-se pare panaceul lui Christos „prea dur“; i-ar prea apropia de norodul de rînd (eată Rubiconul! — „Odi profanum vulgus“), pe care astfel nu l-ar măi putea exploata. Inchid ochi și urechile, cînd aud graiul lui Christos despre egala îndreptățire și demnitate omenească, ear în disperarea de pe urmă provoacă tragedia Golgotei cu toate minunile ei, spre a se da înșiși de gol. Omul uitat de sine nu măi știe ce face.

Învățăturile lui Christos cu psihologia lor uimitoare, le cunoaștem cu toți, cel puțin în esența lor, din viața zilnică.

Un cuvînt, cît toată învățătura creștinească: *Legea lui Christos e legea iubirii generale!*

„Fii mei — a zis ucenicilor săi la despărțire — iubiți-vă uni pe alți, precum și eu v'am iubit pe voi. De pe aceia să recunoască oameni în voi pe învățăcei mei, că vă iubiți uni pe alți.“

Christos a știut, că toate drumurile minții omenești bune nebune, pornesc din dragoste; și chiar pentru aceea a ținut să idealizeze înainte de toate conceptul vorbirii dintre oameni.

„Impărăția lui Dumnezeu“, „impărăția cerurilor“, înjurul căreia și-a desfășurat toate învățăturile sale, e propiaminte: împărăția iubirii, pe care oameni și patimile dintrînși o devalvează la extrem.

Apostolul neamurilor — Sf. Pavel — n'are destulă vervă oratorică spre a revărsa prin grai toate arcanle iubirei generale, și în focul rosturilor sale, la apogeu exclamă: „De n'am iubire — nimic nu am!“ Atît de robit și nimicît stă subt puterea magică a iubirii, desăvîrșite în ființa lui Christos, încît, ne măi aflînd podoabă retorică întru a sugera și într'alți ceiace arde într'însul față de acest Christos: lasă toată dialectica la o parte și dă cuvînt sufletului său, ce spărgînd năvălește peste toate baricadele trupului cînd strigă: „Doresc să mă descompun — și să mă contopesc în Christos!“

Stăm, poate, nițel gînditori asupra momentului dramatic; — ne privim apoi în jur și căutăm: ciți Sf. Paveli măi sînt și azi, după aproape două mîi de ani?!

Căutăm iubirea hărăzită de Christos: o căutăm în familii, în societate, în biserici, în școale, la săraci, la norocoși, la bătrîni, la tineri, puter-

Isus și Vărava.

(În jargon).

Un nîam urît dă fărîsăi,
O viță slută dă mișăi
Turbaț, Doamnă, s'or răpîezîț
Și pră Isus l-or răsîgnîț!

În giugecată l-or fost dat
Pân' sus la marelîe Pilat,
Sîlindu-l ca să-l răsîgnîscă
C'asa viedz ei să stăpîniască...

Ear pr'altu, pr'un hoț vinovat,
Vărava, cum l-o fi chemat,
Nimernic care-o ș'omorîț,
Pră ăla ei l-or slobodzîț.

Dă Pașci și lîgea cît dă tare
Dăgea pr'atunci la mulț ertare.
Pilat să-l scăpe o strîgat
La întreg poporu' adunat:

— Spunîeț, domni și popor dă gios,
— Îl bun Vărava — orî Christos?
Poporu' prost, și înfricat
D'atîta trîntorî, o strîgat:

„Vărava-i om dă omenie,
Dar alălalt — să nu măi fie!
Pilat atunci o poruncîț
Pră Isus dă l-or răsîgnîț.

Și spunîeț, oameni d'omenie,
D'atunci avem anu' o mie
Cu nouă suce și trisprece,
Acum Christos cle-ar măi petrece?

nică ș. a. m. d. și ne trezim nu odată căutând ecvatorul între ghețari de nord. Am pornit pieziș și am rătăcit buimac cu tradatorul ce-a luat-o razna prin lume, să afle: *Unde e Dumnezeu?* La răscruce însă ne-am despărțit — și am luat ca Saul cărarea spre Damasc.

Cîntărețul nostru visător a ocolit lumea roată de trei ori, și s'a întors cu sufletul frînt și întunecat. Nu l-a găsit pe Dumnezeu, căci n'a cunoscut împărăția iubirii, în care să-l caute.

Noi l-am aflat îndatăce am pășit în zona dragostei, îndată la trei pași: în focul celei dintăi sărutări de mamă, în fericirea inimilor credincioase, în surisul ființelor nevinovate, în sinceritatea celor mai mici, în lacrimile de recunoștință, în jertfa oamenilor reciprocă ș. a. cari toate din iubire au mincat și n'au sfîrșit, ca în primul și ultimul cuvînt: Das erste und das letzte Wort ist Liebe...

III.

Reforma socială în alviile iubirii generale, trebuie începută negreșit din rădăcini, dela caminul familiar. Fără astfel de arme, făurite la vatra iubirii familiare, e zadarnic orice plan strategic în lupta pentru armonia generală. Dați-ne familii întregre, răsărite și desăvîrșite la căldura iubirii curate, atot stăpînitore, și-am delegat cea mai grea problemă de pe lume: armonia sufletească și trupeză a omenirii, fără lupte singeroase și fără congrese mondiale de pace. Din acestea se iesc toate păturile de jos și de sus ale societății, pedagogi tineretului, doctori sufletești și trupeză, cîrmuitori înmii: și am sters pe nesimțite nouăzeci de procente din boalele noastre sociale de azi.

Iubirea universală eminatele cea propovăduită, cu vorba și cu fapta, după legea lui Christos, nu este iubirea moleșită, trîndavă, lașă, egoistă și proastă a zilelor noastre, ce acopere putrezuni și respîndește duhoarea morții, ci este iubire de viață, iubirea practică, iubirea superioară și milostivă, dar iubire ce cunoaște și strictețea față de sine și față de alți în cazuri date, și mai presus de toate ca este iubirea prudentă; este iubirea, ce leagă odrazla cuminte de părinți corecți, soț credincios de soată credincioasă, sluga cinstită de stăpîn uman, și toate acestea de însuși Dumnezeu: iubirea supremă! Orce pretinsă reformă între legăturile acestea: e prefăcătorie și minciună sfruntată, întru a prepara cărările spre disarmonizarea sufletelor, jertfind astfel cele mai grave interese sociale de dragul destrăbălării individuale.

Subt acest raport se reflectă în toată absurditatea ei banală: morala numită bărbătească (parcă bărbatul ar avea drept la relații străine, cari pe o formă îi sînt oprite atît lui cît și soției), apoi dragostea poreclită liberă, sau plane: emanciparea femeiască (de subt ce?), decît care mai

Durere și rusină mare...
Că nu avem cregință tare;
Nu prețuim pr'al cu dreptace,
Ci ne'nchinăm la strămbățace.

Christos adz dac'ar măi veni,
Și măi amar ar păcimi;
Adz Iuda roiuri dă ortaci
Ș-ar pringe d'af săraci-măraci...

Ilie Crăciunel.

Cîntec de primăvară.

Vesele 'nflorosc
Florile 'n grădină;
Prin cîmp rătăcesc
Roiuri de albină.

Paserea s'avîntă
Și'n văzduh se pierde;
Ciobănașul cîntă
Colea'n earbă verde.

Primăvară vine,
Cîmpu-i ca mătasa;
Zilele's senine
Și-i senină casa.

Toate trec și-apoi
Vin în primăvară.
Dar... cînd trecem noi —
Nu mai venim eară...

R. Bal.

mare prostie nici c'ar fi putut produce cine știe care crier inferbîntat.

Cam tot așa de ridicole devin și femeile, cari avînd prilej de-a trăi un trai familiar cinstit, aleargă în rușinea capului uneori cu rizicuri rușinoase chiar — pe urma carierelor bieților bărbăți, zmulgînd bucătura de pine din mîna cine știe a cîtor alți nenorociți.

De cîteori vezi — și poți vedea zilnic — aceste făpturi greșite ale vieții, făcînd gesturi bărbătești (Doamne, de ar ști, cît de bine le șade!), un zimbet de ironie amară îți scapă vrînd-nevrînd pe buze, par'că ar șopti: Sărmane marionete, ce-ați greșit voi, sau părinți voștri, de-a încărcat viața atîta batjocură pe zilele voastre?! Jos cu voi în războiul balcanic, să vedem cîte muște ați omori acolo cu alurele voastre bărbătești! Cînd ați auzi prima bubuitură de tun, ați strînge ghemuite — toate lingurile de lemn și ați grabi, infrigurate, la culinele părăsite și la copii ce vă așteaptă să-i creșteți pentru o viață cinstită...

Kampf ums Dasein, — nu-i vorbă!

Recunoaștem bucuros datorințele cavaleresti, ce ne incumbă pestetot fața de sexul frumos, dar n'am fi deloc obiectivi, dacă în aceeași vreme n'am constata că acest sex (onoare excepțiilor) s'a dovedit destul de ingrat față de creștinism, care i-a redus demnitatea originală, ridicîndu-l într'uu rînd cu sexul bărbătesc. Îndată ce-a inspirat primul aer al libertății, a și declinat în abuzuri. Așa nu se emancipează, ci se dejosesc femeile, devenind unealtă ruginită, pe care și cei mai uitați bărbăți o dau grabnic la o parte.

Unde vom ajunge, dacă nici femeia nu va ști contrabalansa sumedenia de contraste din viață, susținînd ecvibrul real și făcînd viața aceasta — între multe împrejurări fatale — mai suportabilă?? Căci defapt: o femeie de inimă reprezintă energiile incalculabile. Răsfoiți numai cu luare aminte paginile cele mai sure ale vieții și veți afla ilustrații din belșug. Unde nici vorba, nici sulii, nici forțe, nici foc n'au mai pătruns, și acolo: o vorbă, un zimbet, un gest, o lacrimă, o inimă de femeie a mai avut totuși loc.

Creșteți cît mai multe fete și femei de inimă pentru orice plan greu ați avea, și vă veți uimi, cum acest „sex debil“: reprezintă a fortăreață neînvinsă față de orice atac.

O generație de femei întregre, regenerează societatea pe citeun veac. Cu astfel de principii femeia își va nobilita nu numai rolul ei propriu, ci va trezi la o demnitate mai ideală și tagma bărbătească; ba s'ar achita astfel, într'un mod cît se poate de nobil, față de însuși creștinismul, care a amencipat-o, împrăștiind cu o cale multimea de simptome bolnave, cîte se poreclesc azi, în tot felul posibil, subt egida ateismului, ce atențază direct la temeuriile iubirii de obște.

O lozincă reformează cito sută de pledarii. Fetele să țină cuvîntul: Nu-mi schimb inima cu un tînăr fără credință în Dumnezeu, căci acesta imi calcă a treia zi și credința conjugală (un francmason mi-a mărturisit-o personal). Și aceasta s'o facă în primul rînd cele cu ambiții mai nobile, cu daruri naturale și cu dare mîină, în propriul interes, spre încoronarea deplină a fericirii lor. La dincontra atribue-și numai și numai sie-și lacrimile de mai tîrziu. Să vedeți apoi metamorfoza între tineri.

Orce protest împotriva tezei ecesteia e vorbărie goală, garnisită cu minciuni. Să vedem și probe. Ce-a produs până azi ateismul?

Instituții umanitare, știință, filosofie ș. a. — și acestea toate ateiste?? Par'că noi toate le-am crede!

A umbla primăvara în florărie, și a nu simți mirezmele ce te imbată, înseamnă a fi mort; ear a trînti, să zicem, o sticlă cu parfum de vatră, în credința că ai nimic cu sticla deodată și mirosul, înseamnă a fi stupid.

Ceice se laudă cu instituții umanitare, izvoare din convingeri ateiste chiar azi, cînd atmosfera noastră întreagă e saturată de idei creștine: își trag pe sfoară pe semeni lor credul și se orbesc pe sine înșiși.

IV.

Unde e decî elixirul armoniei noastre desăvîrșite?

Îndărăt la sinceritatea naturală a celor mai mici, la iubirea lor curată! Adevăr grăiesc vouă, de nu veți fi cași acești mai mici: nu veți intra întru împărăția cerurilor — zice Christos.

Priviți omul și viața lui. Copilul cu sinceritatea lui îngerească desarmează și furia cea mai grea; fecioria-bărbăția îl aruncă pe om din hîrtoape în hîrtoape; mulți își uită chiar și de demnitatea lor omenească la vrista acesta. Vine apoi bătrîneța. Priviți omul neastîmpărat de odinioară, cum se reîntoarce la zona copilărească, și pecînd simțește apropiindu-i-se veleatul: dispar toate paravanele mîndriei și aparatele artificiale de pe vremuri; omul nostru devine natural, se coboară umil, dar conștiu, în adîncurile sufletului, se împacă cu toate — „Doamne, fie voia ta“, — apoi dispăre cedînd loc urmașilor.

Să nu ne răpiască nici acest apus de soare omenesc cu resignarea lui, — dăr nici fosforescența exagerată a minții omenesti să nu ne amăgiască. Va fi în orice caz bine să nu ne perdem nici una, nici alta din vedere. În toropeala de azi, orcum am privi chestia, o regenerare sănătoasă e condiția de viață. Un fel de renaissance sufletească ne trebuie, astfel însă, ca fiecare în parte să-și fie pentru sufletul său un Dante genial, un Sandro Botticelli, un Luca della Robbia, un Michelangelo, un Leonardo de Vinci, un Giogone, un Raffael etc. scăpărînd din firea proprie tot ce e bun și frumos, și întrunind idealuri vechi cu idealuri nouă, în sfîrșit armonizîndu-le toate într'un întreg, din zi în zi mai proaspet și mai atrăgător, care să dea interes și conținut nobil acestei vieți, peste care însuși Dumnezeu ne-a pus stăpîni.

Femei, bărbăți deopotrivă, societatea nobilă să se miște cu vorbe și cu fapte, dar mai presus de toate presa atotputernică de azi: să miște peatra de pe mormînt, formînd, întru apărarea și învingerea flămării noastre: o opinie publică cuminte, căci aceasta pune azi în mișcare nu oameni singuratici, ci țări și mari; face legi, naște luptători, trezește genii și face minuni.

Credința bună, împreună cu voință de fer, își află întotdeauna cărarea cuvenită.

În fiecare om dormitează miș și miș de aptitudini. Într'o măsură orî alta, dar toți avem cîte ceva din: bunătate, dorințe, filosofie, puteri, logică, animozitate, bucarie, secrete, credințe, poezie, iubire, visuri, nemurire ș. a. — ear demnitatea și valoarea proprie a omului o dă măsura în care le-a știut pe toate acestea armoniza — spre fericirea lui proprie și a semenilor săi.

Astfel reînviați sufletește, vom cinsti între noi cele mai frumoase Paști: ca oameni și ca creștini adevărați, răspunzînd la salutul strămoșese Christos a înviat! — Adevărat c'a înviat și 'n zilele noastre!

Budapesta, la Paști, 1913.

Invierea.

I.

În timpurile noastre, cînd necredința în urma propovăduirilor false ale libergetătorilor, socialiștilor și alți... iștilor „moderni“ — începe a prinde rădăcini și în pătura poporului nostru, molipsind și pe cei care erau mai la adăpost față de învățăturile deosebit de distructive, mi-am propus că la aniversarea a douăzeci și cinci de ani de la învierea lui Christos să mai mare praznic creștinesc să dovedesc însemnătatea și adevărul cuprins în cuvîntul de azi: *Christos a înviat!*

Ca preot mă simt obligat la aceasta cu atît mai virtos că decurînd mi-s'a dat prilejul să aud din gura chiar a unui țaran al nostru contestarea faptului cuprins în acest salut și în răspunsul lui: *adevărat c'a înviat!*

Tăgăduirea învierii lui Christos datează încă de pe vremea fariseilor jidovi cari, pentru a seduce lumea, vestiau că: apostoli au furat trupul Mîntuitorului pecînd paznici ostași durmiau.

Înainte de a intra în tratarea temei, voi susține în întregime teza dintr'un citat al S. Scripturii provenit dela apostolul ginților (I. cor. 15.): „... *Christos a murit pentru păcatele noastre... și s'a îngropat și a înviat a treia zi după scripturi și s'a arătat lui Kifa (Petru), apoi celor unsprezece. S'a arătat apoi la 500 frați deodată*

dintre cari mulți trăesc și acum... Dup'aceia s'a arătat lui Iacob, apoi tuturor apostolilor. Mai pe urmă de toți s'a arătat și mie... mai micul apostolilor care nu sînt vrednic a mă numi apostol, pentru că am prigonit biserica lui Christos... Ear dacă n'a înviat Christos, zădarnică este propovăduirea noastră, zădarnică și credința noastră".

Am ținut să aleg din S. Scriptură acest citat pentru că — după cum vom vedea — aproape toată slova lui a fost contestată de așaziși „libercugetători“.

Dar să începem cu iscodirea fariseilor contemporani ai lui Christos. Chiar și „raționaliștilor“ de azi (fariseilor moderni) li-se pare prea primitivă invenția fariseilor jidovi despre furarea cadavrului lui Christos prin apostoli.

S. Augustin încă în veacul al IV-lea a replicat acestora: Dacă ostași străjuitori dormiau, cum au putut să vadă furatul; dacă n'au dormit, de ce nu l-au împedecat?

A fura apoi un cadavru dintr'un mormint pecetluit și străjuit de oaste înarmată, ar dovedi o iscusință lotrească care ar face cinste și celui mai năprasnic. Pantelimon. — Singurul apostol care se pricepea încitva la furt — s'a spînzurat. Cum s'ar putea concorda cutezanța aceasta exorbitantă cu personalitatea simplă și cinstită a celor „unsprezece“ ultrafricoși?..

Știm din Evanghelii cum apostoli aceștia, simțindu-se lipsiți de Capul lor, văzînd biruitoare minciune, s'au rezlățit și ascuns, ba verhovnicul apostolilor, chiar și la interogatorul unei slujnice s'a lăpădat în trei rînduri de Christos. Acestia să-ți facă neprăsnicii? Pentrece?..

Să admitem însă și imposibilul, că: apostoli au comis furtul. — În cazul acesta fiecare trebuia să se considere pe sine de hoț și înșelător, ba ei ar fi considerat și pe Christos de un înșelător și minciinos, pentru că n'a înviat „precum a zis mai înainte“. Apoi pentru un astfel de înșelător (care susținea despre sine că e Fiul lui D-zeu, că e asemenea lui D-zeu, că va învia din morți etc..) fost-a oare rentabil să fundeze ei o societate pentru răsplata de a fi huiduiți, persecutați, maltratați și omoriți?..

Astăzi toți învățați, chiar și D. Strauss (un mare potrivnic al divinității lui Christos) au fost necesitați, în urma criticismului, să abandoneze metoda acestora de a ține în vierea lui Christos.

Așadară n'a fost furat. În mormint n'a rămas, pentru că cum se poate ca celei mai marcante persoane din istoria lumii să nu i-se știe mormintul și osămintele? Știm unde e îngropat Petru și Pavel, știm unde îngropat Mohamed, ba știm mormintele și osămintele persoanelor îngropate cu sute și mii de ani înainte de Christos. Unde e însă Christos? Cum de nu se știe?..

Ei dar ce — are a face? Învierea lui Christos trebuie negată. Nu se poate însă după metoda de până acum. Apare dară Renan și susține că Christos a „înviat pentru că era mort numai la aparință. Ei, apoi eată!

Mă mir cum nu le-a plesnit judeilor prin minte a se folosi de o apucătură ca aceasta; bag seama știau ei bine că au isprăvit cu Năzărineanul cel urgisit? Deaici se explică apoi și faptul că n'au protestat în contra acuzei ridicate de S. Petru în fața mulțimei adunate din Ierusalim cu ocaziunea primei sale predicări (la primele Rusalii),

timbrînd pe farisei ca pe niște ucigași de D-zeu.

Că a murit Mîntuitorul sau nu, dacă cineva nu vorbește să creadă evangheliștilor și nici relatărilor militare făcute la Pilat de către ostași săi (cari de bună seamă erau destul de experți pentru a putea face deosebire între viu și mort), se pot convinge despre faptele lui moarte din cele premergătoare și următoare restignirii.

La Romani, cel judecat la moarte era nu numai fiul perzării, ci și al durerii. Cel osîndit la moarte, înainte de a pleca la locul perzării, era bătut cu nuele, cu vine și cu toiege atît de neomonește, încît osînditul muria de multeori sub lovituri încă înainte de a ajunge la locul de executare.

Bătăile aplicate Mîntuitorului trebuiau să fie de tot crîncene, pentru că el a fost considerat de un răzvrățitor public și amăgitor al poporului. Ca acuzator a lui Isus au figurat farisei, popii și literații puternici ai Evreilor, cari în Isus își vedeau periclitat rostul și influința lor. Așadară aici nu putea fi vorba de cruțare. Ostași Romani priviau în Isus pe un acuzat de înaltă tradare, pe un Jidov urgisit ce se numia pe sine de împărat. Nici aceștia nu-l cruțau. A fost deci bătut atît de rău, încît nu-și putea duce crucea până la locul de perzare. Ajunși la eșafod, Christos a fost răstignit. Dintre cele două moduri de restignire (legarea cu funii și pironirea de cruce) a fost ales pentru Isus metoda cel mai barbar. — Prin pironire, spîrgîndu-i-se vinele dela minți și picioare, trebuia să i-se scurgă în scurt timp tot sîngele, ales că ranele, în urma greutății corpului se măriau dince-înce tot mai mult. A intervenit deci în mod inevitabil — moartea. Și pentru înlăturarea oricărei îndoielnicii despre moarte, i-au străpuns inima cu sulița.

Și ce zic renaniștii la toate acestea. Interesant! Neputînd nega autenticitatea istoriei (căci atunci — per analogiam — s'ar nimici toată istoria lumii) ei tot nu se lasă, ci susțin că străpungerea peptului lui Isus i-a cauzat o ușurare după năprasnicele chinuri ce a îndurat, și astfel a fost chiar prin străpungere ajutat ca să se poată trezi din moartea-i aparentă. Și... ce să le faci? Ași mai putea obiecționa: cum se explică faptul că (în urma străpungerii) „îndată a ieșit sînge și apă“ (dovadă eclatantă despre oxidarea restului său de sînge)?.. Dar toate-s zădarnice. Așa vreau, așa cred! Imi vine aici involuntar în minte povestea cutărui dascăl arbitrar... din Potoc, pomenit în numărul anterior al „Progresului“ nostru.

După ce au sflcilito și cu asta „critici raționaliști“ de azi au inventat o apucătură și mai „genială“. Zic că da, apostoli nu au putut fura cadavrul Mîntuitorului; n'au putut amăgi pe nimeni și nici ei nu s'au sinamăgit. Christos a murit cuadevărat, dar învățacei lui, — ce privește învierea — au trăit în amăgire, Aparițiile lui Isus după răstignire și îngropare, se reduce la simple viziuni, închipuirii halucinații, sau la alte afecțiuni patologice de tot soiul.

Aici earăși am putea întreba: unde sînt deci osămintele lui Isus? Dar să nu facem repetiri!

Să scărmanăm mai cudeamăruntul și hipoteza aceasta, ultimul refugiu „logic“ al necredincioșilor de azi.

Înainte de a răspunde și la obiecțiunile acestei ultime iscodiri, țin să amintesc că

autenticitatea, vrednică de crezămînt și autoritatea istorică a S. Scripturii e dovedită până la evidență chiar și de uni dintre necredincioși (Hernack). Așadară cînd vine vorba de enarările cuprinse în evangheliu, un om cult nu poate contesta adevăritatea lor fără a se pune pe picor de rezbel cu logica și cu știința critică obiective. Oameni de știință azi nici nu prea discută valoarea istorică a S. Scripturii, ales a evangheliilor. — Aceasta e bine să se știe. Aurel Popovici.

Bucuria sărbătorilor.

Natura mereu se trezește din somnu-lung de earnă. Copaci despoiați de frigul ernei se imblojesc în haine verzi, ghiociei apar zîmbind de subt frunzele lor pornite spre putrezire. Firicelele de earbă se imbulzesc spre lumină răspîndind în văzduh dulce miresme. Paserile vesele saltă din crîng în crîng, prin ciripitul lor ridicînd imnuri de înălțare ziditorului care a întocmit această rîndueală miraculoasă a lumii.

Mai zburdalnică pare ciocîrlia, vestitoare primăverei. Ea deșteaptă prin doinitul ei fermecător pe plugarul muncitor, pe ciobanul dela oi ce-și culcă capul pe florii. În bucuria ei nemărginită face zboruri artistice prin aer. Părăușul eliberat de cuirasa ghețului se stoarce sgomotos la vale, udele lui cearcă să-și țină cristalizitatea, azvîrlind la tot pasul la mal elementele străine ce vin să-i tulbure apa.

Pe cer nouri fugari defilează înaintea soarelui înălțat spre culmi după cari în faptul sereii se lasă îmbojurat ca mine se revadă mai cu drag natura îmbărbătată.

Din depărtare străbate sunetul surd de toacă. Tu, omule, stai apucat de un simț mistic ce produce în sufletul tău un cald fior...

În lupta grea pentru existență stai în aceste clipe îngîndurat și cu un oftat prelung îți dai seamă că trăești momentele aniversării aproape de 2000 de ani, cînd fiul omului stăpîndu-se pe tronul fașilor zei de pîn'atunci se dete pradă torturelor, suferind pe cruce pentru înfăptuirea înaltei concepții a iubirei creștinești, dovedind lumii o abnegațiune, pe care noi în viața noastră socială să o urmăm ca pildă. Nu ți-se pune întrebarea, că oare „El“-Mîntuitorul să nu fie resimțit cu firea-i omenească impulsul la viață! cînd i-se desfășură înaintea vrîstei sale de 33 de ani primăvara cu farmecul ei îmbătător? Cînd oameni de rînd alțiați după viața frumoasă de primăvară se desfătau, chiotiau de dragul frumoasei vederi cum se împodobește mama natură, — „El“ cu cununa de spinii pe cap între gemetele enormei sale dureri urcă calvarul ca pe cruce grea ce trebuia să o firască în spate, să ne restignit. Și „El“ batjocoritul „Ecce hoc“ nu a înjurat, nu a amenințat, nu a blăstămat ci a adresat cu vocea sa blîndă cu ochi înfrînți de chinurile suportate pentru omenire — înalta concepție a dragostei creștinești. Noi serbăm an de an evenimentele acelea, ne ținem de datorința creștinească a aduce imnuri de mărire Mîntuitorului, ce sau jertfit pentru iubirea de oameni.

În ziua învierii se aprind luminii în toate ferestrele pe unde trece convoiul de creștini. Îmbrăcăm haine frumoase salutînd cu blîndețe „Christos a înviat“. Frumoasa manifestație a venerațiunii pentru Mîntuitorul lumii. Dar fiul omului nu pentru preamărirea sa a suferit moarte pe cruce ca noi să avem

prilej de serbare și de a ne arăta făloșia, nici ca să prindem ură pe Jidovi că l-au răstignit. Din patimile lui Cristos nu ar fi să tragem concluzia, că Jidovi l-au batjocurit și deaceia trebuie să-i urim, că doar nici strămoșii noștri Romani n'au fost mai concilianți față de noua religie a creștinătății. Știm că prin catacombe a trebuit bieții creștini să se ascundă pentru ca să-și poată rosti rugăciunea către adevăratul Dumnezeu și la ce barbăre torturi au fost expuși.

Dovezi l-ea fost credința în noua religie din a cărei izvor cristalin își culegeau curaj de a suporta martiriul. Noi creștini ai secularilor de mai apoi am prins din învățăturile Mintuitorului numai forme goale, fără să ne umplem sufletul cu frumoasele și edificatoarele lui povești. Morala lui Christos nu suferă minciuna, ear noi o profesăm ca pe o sfântă dogmă. Sănătoasă brazdă pare să tragă față de opintirile fără de rost ale unor capi bisericești în via Domnului, episcopul erudit Otthar Prochaska, care într-o predică de Paști atât de cuminte a zis „nu ura să o luăm de povăț din suferințele Mintuitorului, ci să învățăm a iubi și a suferi cum a suferit El. De un fir subțire e legată azi credința noastră, mai mult de dragul tradiției ori al obiceiului moștenit dela moși-strămoși ne mai sinchisim a-i da expresie. O, azi nu mai se află un Constantin Brancoveanu să se jertfiască pe sine și scumpi săi copii pentru păstrarea legii strămoșești. Credința slabă din noi ne-a slăbit și virtuțile. Cu greu mai găsești oameni cu earacter firm pe cari să poți zidi ceva. S'au înmulțit birfitori. Vorba oamenilor cu suflet mare sună în pustiu. Mulți stau azi nedumeriți cînd aud dîngănitul clopotelor; simțesc urlînd pustiul în sufletul lor și poate îi și doare că nu pot avea parte de lumină, de bucuriile sărbătorilor. Cei rămași cu credința tare se îmbracă azi în haine de sărbătoare și cu convingere își zic mergînd și venind dela biserică: „Christos a înviat!“

Sirach.

IGIENĂ.

Mămăliga.

Dealtfel trebuie să luăm în vedere și mestecarea în gură a pinei: amidonul din pine înmuiat în salivă se zaharifică în parte, adecă se transformă în dextrină și zahăr care ridică mult valoarea lui nutritivă. Același lucru se petrece cu amidonul prin coacerea la temperatura înaltă (peste 200° C), deaceia coaja pinei este mai hrănitoare.

Mămăliga nici nu are coajă supusă la temperatura peste 200°, nici nu este bine amestecată în gură ca să se încarce cu salivă, fiind ea însăși indeajuns apoasă, așa că o înghițim apoape nemestecată în gură. Afară de aceasta mămăliga n'a fost, ca pinea, supusă înainte de ferbere la o fermentațiune (dospire), prin care earăși se transformă o parte de amidon în dextrină și zahăr, ușurînd mult rolul organelor digestive.

Toate aceste fapte arată că mămăliga preține din partea sucului gastric o lucrare mai energică pentru transformarea materiilor sale albuminoide; mai cu seamă deoarece mămăliga singură conține de 6-ori mai multă apă decît pinea inferioară și aproape de 10-ori decît pinea de lux și de 12—20-ori mai mult decît coaja de pine. Nici nu mai socotim aici faptul cutotul de altă natură cînd mămăliga nu este pătrunsă bine de apă, decî nefeastă bine, și cînd făina ei nu este bine cernută de tărîțe, adecă cînd valoarea ei nutritivă este scăzută chiar în calitatea făinei.

Astfel se cere o muncă gratuită dela stomac, muncă care se resimte asupra întregului organism, deoarece în timpul mistuirei, cu așa mult suc gastric stomacul cheamă o cantitate mai mare de sînge aici și lasă mușchi și alte organe

cu mai puține calorii, ori mămăligă trece în mare parte nemistuită în intestine. Deaceia o astfel de hrană este urmată de moleșală întregului corp, pecind o hrană mixtă, mai concentrată este imediat înviorătoare și transformabilă în muncă.

Judecînd și faptul că mîncători de mămăligă multă dau afară cantități mari de materii fecale cu mult mai multe decît cele obicnuite (130—150 gr. pe zi), ale celor cari iau alimente mixte și cu pine bună, ajungem la încheierea că dacă nu adaugăm și alte alimente la mămăligă, cari prin ridicarea valoarei ei nutritive să-i micșoreze cantitatea necesară de exemplu, lapte, ouă, brînză, unt, leguminoase, grăsimi, vegetale și animale, carne, și alte alimente concentrate, ea singură, sau asociată de vegetale puțin nutritive ca varza (curechiul), ceapa știrul etc. este un aliment cutotul insuficient. Deaci urmează descreșterea puterii de muncă, lenea predispozițiunea spre boli, în special pentru pelagră.

Pentru aceste motive mămăliga nu poate înlocui cu folos alimentul principal al țaranului, pinea, decît numai spre degenerare înecat dar sigură a aceluși popor.

Ca aliment mixt, adecă asociată la lăpturi, legume și cărnuri, mămăliga are virtuțile ei prețioase, cu o singură condițiune: să fie bine feartă și să nu conțină tărîțe.

Mămăliga cere să fie bine feartă, în apă multă. Făina bună de porumb absoarbe de 3-ori atîta apă cît e greutatea sa. Numai mămăliga care a fert neîncetat o oră în clocot, poate fi considerată că e mîncare ușoară, igienică, cu mult mai ușoară și mai igienică decît miezul de pine. Intre mămăligă și pine este, dar, în privința apei ce conține, un raport invers, deoarece pinea e cu atît mai bună cîcîc a perdut mai multă apă prin coacere și a devenit mai spongioasă.

Mălaiul copt în cuptor, sau țest, are superioritate vădită asupra mămăligii prin faptele că: 1) este dospit, 2) are coajă prăjită la căldură mare, mai mare și mai îndelungată decît pinea; 3) conține cu mult mai puțină apă decît mămăliga, deoarece a perdut-o în cuptor; 4) este amestecat în gură (cu salivă) mai bine decît mămăliga; 5) îl putem conserva mai mult coaja lui ferindu-l mai bine de aer și de mucegai, 6) mălaiul îl poate face femeia, pecind mămăliga pentru o familie mare, pentru muncitori, nefiind de puterea femeii, trebuie să-l ocupe pe bărbat cu bucătăria, ear pe femeie cu agricultura, tocmai lucru pe dos.

Pinea mălaiată este puntea de trecere dela mălai la pine, cum s'a făcut în Italia și în Franța de sud. Unii țărani țin la gustul plăcut, dulceag al mălaiului și al mămăligii, mai cu seamă cînd nu știu să facă pine bună, ori n'au grîu bun, așa că se amestecă făina de cucuruz cu cea de grîu în pine. Bineînțeles că nici astfel nu putem avea pine cu toate calitățile ei hrănitoare, nici bună de conservat, totuși, dacă e bine coaptă, condițiune indiscutabilă, este un mare progres, mai cu seamă unde amenință pelagra.

Dr. Al. Tălășescu.

(Sfîrșit).

CRONICA.

Tuturor colaboratorilor, prietinelor și cititorilor noștri: Sărbători fericite!

Ne mai departe o palmă de vreme de marele concert al „Reuniunii rom. de cîntări și muzică“ ce-l va da aici în sala teatrului, Marți, a treia zi de Paști, cu concursul vestitului chor „Doina“ din Turnu-Severin (România) care venind pe Dunăre (ear dela Baziaș luînd trenul), va sosi la Oravița Marți seara la 7^{3/4} ore.

După concert convenire socială cu joc în Grădina de tir. Invitări speciale nu se fac. Tot Românul să se considere invitat prin sentimentul datoriei de a un scăpa din vedere un asemenea eveniment cultural. În ziua următoare excursie cu trenul de munte la Anina.

Bilete pentru concert se capătă în cofetăria Buschner din localitate. Insfîrșit le zicem atît fraților din România, cît și marelui nostru public din provincie: La bună vedere!

Programul vizitațiunei canonice a Ilustrății sale Domnului Episcop Dr. Valeriu Tr. Frențiu în districtele protopopești Bogșa și Oravița:
Luni în 5/V. la orele 4:51 d. a. sosire la Reșița.
Marți în 6/V. la orele 9 dim. Liturghie pontificată de Ill. Sa. Dl. Episcop și sfințire de preot. *Miercuri* în 7/V. la orele 8 dim. conferința preoților districtului Bogșei, apoi vizitațiune canonică d. a. la 6 ore sosire la Ticvaniul-mare. *Joi* în 8/V. la orele 8 dim. liturghie pontificată de Ill. Sa. dl. Episcop, apoi vizitațiune canonică. *Vineri* în 9/V. la orele 8 dim. sosire în Greovați, apoi vizit. *Vineri* în 9/V. la orele 12 dim. sosire în Mercina, vizit canonică. *Vineri* în 9/V. la orele 5 d. a. sosire în Vărădia. *Sîmbătă* în 10/V. la dimineața liturghie pontificată de Ill. Sa. Dl. Episcop, apoi vizitațiune canonică. La orele 4. d. m. sosire în Oravița. *Duminică* în 11/V. la 9 dim. liturghie pontificată de Ill. Sa. Dl. Episcop, vizitațiune canonică. *Luni* în 12/V. la orele 8 dim. conferința preoților din districtele Vărădiei și Oraviței și la 3:26 d. m. reintoarcere.

Numărul nostru viitor din cauza sărbătorilor și a curățirii generale a atelierelor tipografice, va apare abia Sîmbătă în 10 Mai n. după Duminică Tomii.

În frunțașă comună românească *Petrovaselo* din pusta Torontalului, grație buneî îngrijirii a preotului *Ioanichie Neagoie*, s'a introdus decurînd și lumină electrică, pelîngă alte multe îmbunătățiri: o bancă înfloritoare, casină, chor, Reuniune de înmormîntare, îngrijirea săraci satului etc. etc. toate legate de numele vrednicului lor păstor sufletesc, care merită administrația Românilor de pretutindenî.

Învățătorul pesionar *Iosif Siegescu* din *Secăș*, ca delegat onorar al Reuniunii învățătorilor gr. cat. din ținutul Lugoșului, a primit însărcinarea de a contrala învățămîntul primar din protopresbiteratele Oravița și Vărădia. Felicitări!

Chorul „Armonia“ din Craiova făcînd și ei o excursie prin Banat, vor concerta Marți, a treia zi de Paști la Caransebeș, ear în ziua următoare Mercuri la Lugoj. Amănuntele se vor publica în „Drapelul“.

„Gazeta învățătorilor“ propune a se ține prin August—Septembrie c. un congres al învățătorilor dela școalele primare rom. din țară, pentru discutarea mai multor chestiuni importante, privitoare la învățători și starea învățămîntului elementar.

Chorul rom. din *Caransebeș* invită la festivalul ce-l va arangea la Duminică Tomii, reprezentînd și „Șezătoarea“ de T. Brediceanu, ce se va da dealtfel și la *Bocșa-montană* Luni a doua zi de Paști, subț conducerea învățătorului Ioachim Perianu.

Petrecri: Luni a doua zi de Paști se va aranja *producțiunea teatrală* a Reuniunii de cînt și muzică „Armonia“ din *Ticvaniul-mare*; *reprezentăția teatrală* a tinerimii plugarilor rom. din *Nicolin*; *concert și teatru*; tinerimea școlară din *Mircovăț*; „Reuniunea de cetire și cîntări“, din *Ciclova mont*; tinerimea rom. din *Ticvaniul-mic* cu concursul „Reuniunii gr. or. rom. de cînt. și muzică din *Varadia*“ în *Ticvaniul-mu.*, tinerimea gr. cat. din *Ticvaniul-mic* și tinerimea rom. din *Vrâniuț*.

Vestim și noi cititorilor noștri în acest număr de Paști, că frunțașul nostru țean adv. *Emanuil Ungureanu* din *Timișoara* și-a testat însemnata lui avere pentru scopuri culturale românești. Al doilea Gojdu!

Din *Silistra* și ținutul apartinător guvernul României va creia un nou al 33-lea județ al țării.

„Teatrul magic“ din *Duminica* trecută a fost o regretabilă tragere pe sfoară atît a publicului nostru, cît și a presei locale, care a îndemnat publicul să grăbiască a vedea „comedia asta“.

Nou avocat român în *Verșej*: *Dr. Petru Ișfan* (Str. Reședinței Nr. 6).

Din *Londra* vin știri liniștitoare despre descordarea pieții de banî.

Apoteca la „Sf. Gheorghe”

Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)

Aviz.

Dăm de știre la totnatul că la **Redacția noastră** aici în **Oravița** lângă banca românească „Oraviciana”, am deschis la 1. Ianuar c. st. n. un

Birou de informații,

la îndămîna celorce au daraveri de orice natură atît în orașul cît și în provincia noastră întregă, exoperînd, ori înlezînd fiecăruia care ne trece pragul: cumpărări și vinderi de imobile, obiecte, mașini agricole, acții etc., dînd Românilor noștri din Valea Carașului, cari ne vor cere ajutorul și alte îndrumări necesare.

Anunț.

Din cauza reconstruirii brutăriei mele din Biserica-albă (Fehértemplom) scot la vînzare un arangement — aproape nou — de brutărie (pitărie), ș'anume: părțile de fer ale cuptorului de copt: uși, grinzi, aparate de luminat etc. le dau cu orice preț convenabil colegilor cari ar avea lipsă de ele.

Maî am de vînzare și alte mobile de casă, cum și țiglă de acoperit și valăe dela streșină, ce mi-au rămas dela zidirea veche. Toate obiectele se pot vedea la mine acasă:

Martin Mogoș
brutar.

Anunț.

Cine dorește să aibă cu hectolitru vin bun de biserică-albă, roșu și alb, să se adreseze cu încredere către proprietarul de podrumuri:
Iosif Nedicî în Oravița.

Anunț.

Se caută un companion, cu un capital de 10—15 mîi de coroane, pentru a intra și conduce în tovărășie cu proprietarul o

mare prăvălie românească

dintr'un oraș bănățean. — A se adresa la „Biroul de informații” al Redacției noastre Nr. 817 în Oraviczabánya (Krássó-Szörény-megyé).

Asigurați-vă la banca noastră, „Transsylvania”

reprezentată prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea!

Țiglă de zidit și de acoperit

se capătă prompt și foarte ieftin în fabrica de țiglă a lui

Iosif Traistă din Ciclova-rom.

La cerere se trimite marfa și acasă la cumpărător.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă față albă ca laptele, să se adreseze la **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care depărtază de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt picăturile americane. Prețul 1 cor.

Banca de asigurare

,Transylvania'

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra focului și încontra grindei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Despăgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibiu**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad** la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.

Opuři și broșuri

Se recomandă
a executa următoarele:

Foi periodice

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în culori

BILANȚURI

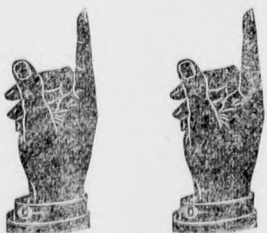
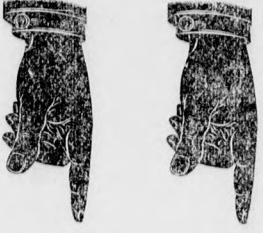
ANUNȚURI FUNEBRALE

PROGRAME

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

Tipografia „PROGRESUL”

societate pe acții

ORAVIȚA

pița mare (îngă Moara de foc)

PREȚ-CURRENTURI

în or ce limbă.

NOTE

STATUTE * LIBELE

CIRCULARE

AFIȘE

Diferite tiparitură pentru bănci

Comandele primite se efectuesc cu promptitudine și cu conștiință.

Cărți în comisiuni

PREȚURI MODERATE!

Panglici pentru morți

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMĂ

OBLIGAȚIUNI